

Επαναληπτικό διαγώνισμα
Μαθηματικά και Στοιχεία Στατιστικής
Γ λυκείου ΕΠΑΛ

ΘΕΜΑ Α

- A₁. Πότε μια συνάρτηση f με πεδίο ορισμού το A λέμε ότι παρουσιάζει τοπικό μέγιστο σε ένα σημείο $x_1 \in A$ και πότε τοπικό ελάχιστο σε ένα σημείο $x_2 \in A$.
(Μονάδες 4)
- A₂. Ας υποθέσουμε ότι $x_1, x_2, \dots, x_k$ είναι οι τιμές μιας μεταβλητής X , που αφορά τα άτομα ενός δείγματος μεγέθους n , $k \leq n$. Τι ονομάζεται συχνότητα n_i της τιμής x_i ;
(Μονάδες 4)
- A₃. Να αποδείξετε ότι για τη σχετική συχνότητα f_i ισχύουν οι ιδιότητες:
i) $0 \leq f_i \leq 1$, $i = 1, 2, \dots, k$ ii) $f_1 + f_2 + \dots + f_k = 1$, $1, 2, \dots, k$
(Μονάδες 7)
- A₄. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις με Σωστό ή Λάθος.
I. Το ύψος των μαθητών ενός σχολείου είναι ποιοτική μεταβλητή.
II. Οι αθροιστικές συχνότητες N_i εκφράζουν το πλήθος των παρατηρήσεων που είναι μικρότερες ή ίσες της τιμής x_i .
III. Ισχύει ότι: $(x^2 \cdot \sqrt{x})' = \frac{x}{\sqrt{x}}$.
IV. Ένα τοπικό μέγιστο είναι πάντα μεγαλύτερο από ένα τοπικό ελάχιστο.
V. Ισχύει ότι $(\sqrt{2})' = \frac{1}{2\sqrt{2}}$
(Μονάδες 10)

ΘΕΜΑ Β

Δίνεται η συνάρτηση $f(x) = 3x^4 - 4x^3 + \kappa$. Αν η γραφική παράσταση της f διέρχεται από το σημείο $A(0,1)$, τότε

- B₁. Να δείξετε ότι $\kappa=1$

(Μονάδες 3)

- B₂. Να υπολογίσετε το $\lim_{x \rightarrow 1} \frac{f'(x)}{\sqrt{x^2 + 3} - 2}$

(Μονάδες 7)

B₃. Να μελετήσετε τη συνάρτηση f ως προς τη μονοτονία και τα ακρότατα

(Μονάδες 8)

B₄. Να βρείτε την εξίσωση της εφαπτομένης της γραφικής παράστασης της f στο σημείο της $B(2, f(2))$

(Μονάδες 7)

ΘΕΜΑ Γ

Δίνεται ο παρακάτω πίνακας που αναφέρεται σε n παρατηρήσεις που έχουν ομαδοποιηθεί σε 4 κλάσεις ίσου πλάτους .

Κλάσεις	Κεντρική Τιμή	v_i	f_i	$f_i\%$	N_i	F_i	$F_i\%$
$[\alpha, \dots)$			$\frac{k}{5}$				
$[\dots, \dots)$		12	$k - \frac{1}{5}$				
$[\dots, \dots)$	5		$k^2 + \frac{3}{20}$				
$[\dots, \dots)$			$\frac{2k}{5}$				
Σύνολο							

Δίνεται επίσης ότι $\alpha = \lim_{x \rightarrow 1} \frac{x^2 - 2x + 1}{\sqrt{x+3} - 2}$

Γ₁. Να υπολογίσετε την τιμή του πραγματικού αριθμού α .

Αν $\alpha = 0$,

(Μονάδες 6)

Γ₂. Να αποδείξετε ότι το πλάτος των κλάσεων είναι 2.

(Μονάδες 5)

Γ₃. Να δείξετε ότι $k = \frac{1}{2}$ και να συμπληρώσετε τον πίνακα.

(Μονάδες 9)

Γ₄. Να κάνετε το ιστόγραμμα και το πολύγωνο των συχνοτήτων .

(Μονάδες 5)

ΘΕΜΑ Δ

Δίνεται η συνάρτηση $f(x) = \frac{x^2 + \alpha x + \beta}{x - 1}$, η οποία παρουσιάζει στη θέση $x = -2$ ακρότατο το -6.

Δ₁. Να αποδείξετε ότι $\alpha = -2$, $\beta = 10$ και στη συνέχεια να βρείτε την τιμή και το είδος των ακροτάτων της f .

(Μονάδες 7)

Δ₂. Να υπολογίσετε το $\lim_{h \rightarrow 0} \frac{f'(4+h)}{h}$.

(Μονάδες 6)

Δ₃. Να συγκρίνετε τις τιμές $f(\pi)$ και $f(\pi - 1)$. ($\pi \approx 3,14$)

(Μονάδες 5)

Δ₄. Αν K είναι σημείο της εφαπτομένης της γραφικής παράστασης της συνάρτησης f στο $A(2, f(2))$, να βρείτε το ρυθμό μεταβολής της απόστασης του K από την αρχή των αξόνων για $x = 0$.

(Μονάδες 7)

Απαντήσεις

ΘΕΜΑ Α

A₁. Σελ. 14 σχολικό

A₂. Σελ. 65 σχολικό

A₃. Σελ. 65 σχολικό

A₄. Ι.Λ Π.Σ ΙΙΙ.Λ ΙV.Λ V.Λ

ΘΕΜΑ Β

B₁. $A_f = \mathbb{R}$. Αφού η γραφική παράσταση της f διέρχεται από το σημείο $A(0,1)$, τότε $f(0) = 1$. Επομένως έχω $f(0) = 1 \Leftrightarrow 3 \cdot 0^4 - 4 \cdot 0^3 + k = 1 \Leftrightarrow k = 1$

B₂. Για $\kappa=1$ έχω $f(x) = 3x^4 - 4x^3 + 1$

Η f παραγωγίσιμη στο $\mathbb{R}$ με $f'(x) = 12x^3 - 12x^2 = 12x^2(x-1)$

$$\begin{aligned} \lim_{x \rightarrow 1} \frac{f'(x)}{\sqrt{x^2+3}-2} &= \lim_{x \rightarrow 1} \frac{12x^2(x-1)}{\sqrt{x^2+3}-2} = \lim_{x \rightarrow 1} \frac{12x^2(x-1)(\sqrt{x^2+3}+2)}{(\sqrt{x^2+3}-2)(\sqrt{x^2+3}+2)} = \lim_{x \rightarrow 1} \frac{12x^2(x-1)(\sqrt{x^2+3}+2)}{x^2-1} \\ &= \lim_{x \rightarrow 1} \frac{12x^2(x-1)(\sqrt{x^2+3}+2)}{(x-1)(x+1)} = \lim_{x \rightarrow 1} \frac{12x^2(\sqrt{x^2+3}+2)}{x+1} = \frac{12 \cdot 4}{2} = 24 \end{aligned}$$

B₃. Για $x \in \mathbb{R}$ έχω $f'(x) = 12x^2(x-1)$.

$$f'(x) = 0 \Rightarrow 12x^2(x-1) = 0 \Rightarrow x^2 = 0 \text{ ή } x-1 = 0 \Rightarrow x = 0 \text{ ή } x = 1$$

x	$-\infty$ 0	1 $+\infty$	
$12x^2$	+	+	+
$x-1$	-	-	+
f'	-	-	+
f			

Επομένως η f είναι :

- γνησίως φθίνουσα στο $(-\infty, 1]$, αφού η f συνεχής στο 0
- γνησίως αύξουσα στο $[1, +\infty)$

Επίσης η f παρουσιάζει :

- στο $x_0 = 1$ ελάχιστο το $f(1) = 0$

B₄. $f(2) = 3 \cdot 2^4 - 4 \cdot 2^3 + 1 = 17$, άρα $B(2, 17)$.

Έστω (ε) : $y = \lambda x + \beta$ η εξίσωση της εφαπτομένης. Τότε $\lambda = f'(2) = 12 \cdot 2^2(2-1) = 48$.

Οπότε προκύπτει (ε) : $y = 48x + \beta$

$B \in (\varepsilon) \text{άρα} : 17 = 48 \cdot 2 + \beta \Rightarrow \beta = -79$. Επομένως τελικά έχουμε $(\varepsilon) : y = 48x - 79$

ΘΕΜΑ Γ

$$\Gamma_1. \quad \alpha = \lim_{x \rightarrow 1} \frac{x^2 - 2x + 1}{\sqrt{x+3} - 2} = \lim_{x \rightarrow 1} \frac{(x-1)^2 (\sqrt{x+3} + 2)}{(\sqrt{x+3} - 2)(\sqrt{x+3} + 2)} = \lim_{x \rightarrow 1} \frac{(x-1)^2 (\sqrt{x+3} + 2)}{\sqrt{x+3}^2 - 2^2}$$
$$\lim_{x \rightarrow 1} \frac{(x-1)^2 (\sqrt{x+3} + 2)}{x+3-4} = \lim_{x \rightarrow 1} \frac{(x-1)^2 (\sqrt{x+3} + 2)}{x-1} = \lim_{x \rightarrow 1} [(x-1)(\sqrt{x+3} + 2)] = 0 \cdot 4 = 0$$

$\Gamma_2.$ Αν σείναι το πλάτος των κλάσεων τότε έχουμε :

$$1^{\text{η}} \text{ κλάση} : [0, c)$$

$$2^{\text{η}} \text{ κλάση} : [c, 2c)$$

$$3^{\text{η}} \text{ κλάση} : [2c, 3c)$$

$$4^{\text{η}} \text{ κλάση} : [3c, 4c)$$

$$\text{Είναι } x_3 = 5 \Leftrightarrow \frac{2c+3c}{2} = 5 \Leftrightarrow 5c = 10 \Leftrightarrow c = 2$$

$\Gamma_3.$ Οι κλάσεις είναι : $[0, 2), [2, 4), [4, 6), [6, 8)$.

Επίσης έχουμε

$$f_1 + f_2 + f_3 + f_4 = 1 \Leftrightarrow \frac{k}{5} + k - \frac{1}{5} + k^2 + \frac{3}{20} + \frac{2k}{5} = 1 \Leftrightarrow 4k + 20k - 4 + 20k^2 + 3 + 8k = 20$$

$$20k^2 + 32k - 21 = 0 \Leftrightarrow k = \frac{1}{2} \quad \text{ή} \quad k = -\frac{21}{10} .$$

Η τιμή $k = -\frac{21}{10}$ απορρίπτεται γιατί τότε θα ήταν $f_1 = \frac{-21}{5} = -\frac{21}{50}$, άτοπο. Άρα $k = \frac{1}{2}$.

Για $k = \frac{1}{2}$, παίρνουμε :

$$f_1 = \frac{1}{5} = \frac{1}{10} = 0,1, \quad f_2 = \frac{1}{2} - \frac{1}{5} = \frac{3}{10} = 0,3, \quad f_3 = \left(\frac{1}{2}\right)^2 + \frac{3}{20} = \frac{8}{20} = \frac{2}{5} = 0,4 \quad \text{και}$$

$$f_4 = \frac{2 \cdot \frac{1}{2}}{5} = \frac{1}{5} = 0,2 .$$

Είναι ακόμη , $f_2 = \frac{v_2}{v} \Leftrightarrow 0,3 = \frac{12}{v} \Leftrightarrow 0,3 \cdot v = 12 \Leftrightarrow v = \frac{12}{0,3} = \frac{120}{3} = 40$

$f_1 = \frac{v_1}{v} \Leftrightarrow 0,1 = \frac{v_1}{40} \Leftrightarrow v_1 = 40 \cdot 0,1 \Leftrightarrow v_1 = 4$

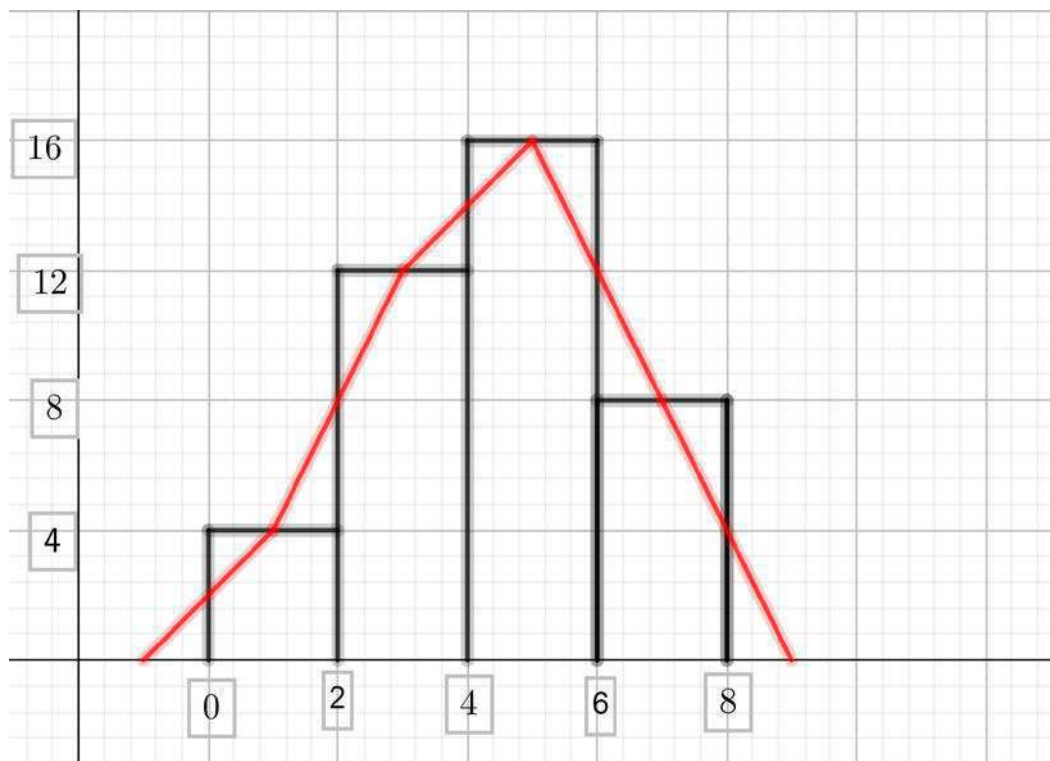
$f_3 = \frac{v_3}{v} \Leftrightarrow 0,4 = \frac{v_3}{40} \Leftrightarrow v_3 = 40 \cdot 0,4 \Leftrightarrow v_3 = 16$

$f_4 = \frac{v_4}{v} \Leftrightarrow 0,2 = \frac{v_4}{40} \Leftrightarrow v_4 = 40 \cdot 0,2 \Leftrightarrow v_4 = 8$

Οπότε ο πίνακας συμπληρωμένος είναι

Κλάσεις	Κεντρική Τιμή	v_i	f_i	$f_i\%$	N_i	F_i	$F_i\%$
[0,2)	1	4	0,1	10	4	0,1	10
[2,4)	3	12	0,3	30	16	0,4	40
[4,6)	5	16	0,4	40	32	0,8	80
[6,8)	7	8	0,2	20	40	1	100
Σύνολο		40	1	100			

Γ₄

ΘΕΜΑ Δ

Δ₁. Η f ορίζεται αν και μόνο αν $x - 1 \neq 0 \Leftrightarrow x \neq 1$, άρα $A = \mathbb{R} - \{1\}$.

$$\text{Για } x \neq 1: f'(x) = \frac{(x^2 + \alpha x + \beta)'(x-1) - (x^2 + \alpha x + \beta)(x-1)'}{(x-1)^2} = \frac{(2x + \alpha)(x-1) - (x^2 + \alpha x + \beta)}{(x-1)^2} =$$

$$\frac{2x^2 - 2x + \alpha x - \alpha - x^2 - \alpha x - \beta}{(x-1)^2} = \frac{x^2 - 2x - \alpha - \beta}{(x-1)^2}$$

Έχουμε:

- $f'(-2) = 0 \Rightarrow \frac{4 + 4 - \alpha - \beta}{9} = 0 \Rightarrow \alpha + \beta = 8$
- $f(-2) = -6 \Rightarrow \frac{4 - 2\alpha + \beta}{-3} = -6 \Rightarrow -2\alpha + \beta = 14$

Λύνουμε το σύστημα $\begin{cases} \alpha + \beta = 8 \\ -2\alpha + \beta = 14 \end{cases}$ και έχουμε $\alpha = -2$ και $\beta = 10$

Άρα $f(x) = \frac{x^2 - 2x + 10}{x - 1}, f'(x) = \frac{x^2 - 2x - 8}{(x - 1)^2}$

- $f'(x) = 0 \Leftrightarrow x^2 - 2x - 8 = 0 \Leftrightarrow x = -2$ ή $x = 4$
- $f'(x) > 0 \Leftrightarrow x^2 - 2x - 8 > 0 \Leftrightarrow x \in (-\infty, -2) \cup (4, +\infty)$
- $f'(x) < 0 \Leftrightarrow x \in (-2, 1) \cup (1, 4)$

x	$-\infty$	-2	1	4	$+\infty$
f'(x)	+		-		+
f(x)					

Επομένως η f είναι :

- γνησίως φθίνουσα στα διαστήματα $[-2, 1)$ και $(1, 4]$ και
- γνησίως αύξουσα στα διαστήματα $(-\infty, -2]$ και $[4, +\infty)$

Επίσης η f παρουσιάζει :

- στο $x_1 = -2$ τοπικό μέγιστο το $f(-2) = -6$ και
- στο $x_2 = 4$ τοπικό ελάχιστο το $f(4) = 6$

Δ₂.

$$\begin{aligned} \text{Για } x \neq 1: f''(x) &= \frac{(x^2 - 2x - 8)'(x-1)^2 - (x^2 - 2x - 8)[(x-1)^2]'}{(x-1)^4} = \\ &= \frac{(2x-2)(x-1)^2 - 2(x-1)(x^2 - 2x - 8)}{(x-1)^4} = \frac{(x-1)[(2x-2)(x-1) - 2(x^2 - 2x - 8)]}{(x-1)^4} = \\ &= \frac{2x^2 - 2x - 2x + 2 - 2x^2 + 4x + 16}{(x-1)^3} = \frac{18}{(x-1)^3} \end{aligned}$$

Επιπλέον γνωρίζουμε από Δ1 ότι $f'(4) = 0$, άρα το όριο γίνεται:

$$\lim_{h \rightarrow 0} \frac{f'(4+h)}{h} = \lim_{h \rightarrow 0} \frac{f'(4+h) - f'(4)}{h} = f''(4) = \frac{18}{(4-1)^3} = \frac{18}{27} = \frac{2}{3}$$

Δ₃. Οι αριθμοί π , $\pi-1$ ανήκουν στο διάστημα $(1,4)$ όπου f γνησίως φθίνουσα. Έχουμε λοιπόν:

$$\pi - 1 < \pi \stackrel{f \downarrow}{\Leftrightarrow} f(\pi - 1) > f(\pi)$$

Δ₄. Έχουμε: $f(2) = 10$, $f'(2) = -8$. Το σημείο $A(2,10)$ επαληθεύει την εξίσωση της εφαπτομένης $y = \lambda x + \beta$ με $\lambda = -8$. Άρα

$$10 = -8 \cdot 2 + \beta \Rightarrow \beta = 26$$

Η εξίσωση της εφαπτομένης στο A είναι (ε) : $y = -8x + 26$.

Γνωρίζουμε ότι το σημείο K είναι σημείο της (ε) , άρα επαληθεύει την εξίσωσή της, δηλαδή είναι της μορφής:

$$K(x, y) \text{ ή } K(x, -8x + 26)$$

Επομένως για την απόσταση OK εφαρμόζοντας Πυθαγόρειο θεώρημα στο $OK\Lambda$, ισχύει:

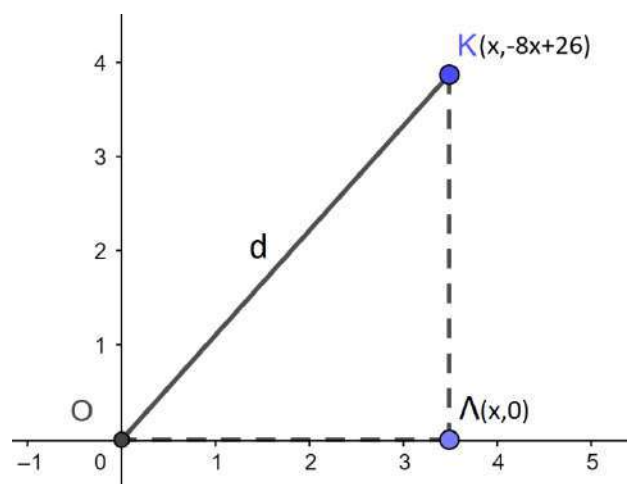
$$OK^2 = O\Lambda^2 + K\Lambda^2 \Rightarrow$$

$$d^2 = x^2 + (-8x + 26)^2 \Rightarrow$$

$$d^2 = x^2 + 64x^2 - 416x + 676 \Rightarrow$$

$$d = \sqrt{65x^2 - 416x + 676}, x \in \mathbb{R}$$

Ο ρυθμός μεταβολής της απόστασης είναι:

$$d'(x) = \frac{1}{2\sqrt{65x^2 - 416x + 676}} \cdot (65x^2 - 416x + 676)' = \frac{130x - 416}{2\sqrt{65x^2 - 416x + 676}} =$$

$$\frac{65x - 208}{\sqrt{65x^2 - 416x + 676}}$$

$$\text{Για } x = 0 : d'(0) = \frac{-208}{\sqrt{676}} - \frac{208}{26} = -8 \frac{\text{μονάδες μήκους}}{\text{μονάδα χρόνου}}$$